

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Державний Університет «Utena College» (м. Утена, Литва)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VII Міжнародної
науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2023 року

Україна, Мукачево 26-27 жовтня 2023 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Козубовська Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород);

Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 452 с.

ISBN 978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія: Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В. В. – д.е.н., професор; Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., професор; Молнар Т. І. – д.пед.н., доцент; Горват М. В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Мукачівський державний університет, 2023

DR. ERDEI G. VÁLTOZÁSOK? ÚJ IRÁNYOK? VAGY MINDEN A RÉGI? – A DEBRECENI EGYETEM FELNŐTTKÉPZÉSE.....	14
DR. PÁLFI S. RESEARCH ON CHILDREN'S RIGHTS IN HUNGARIAN KINDERGARTENS	15
MATULČÍK J. KOMPARATÍVNY VÝSKUM A MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V EDUKÁCII DOSPELÝCH	16
SAKALOVÁ B. VÝCHOVA K ZDRAVIU A ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ NA PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA.....	18
SHEVCHENKO – LEDYAN C. CONTROL AND SUPERVISION OVER THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....	20
SHEVCHENKO – LEDYAN C. SPAIN: RESPECTING HUMAN RIGHTS	22
CHOVRIY S. TRAINING OF PEDAGOGICAL PERSONNEL FOR THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	24
CHOVRIY S., HAVOR A. THE ESSENCE OF THE “EMOTIONAL INTELLIGENCE” CONCEPT IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH	26
DR. PALLAY K., DR. MOLNAR F. THE IMPACT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR ON THE STUDENT MOBILITY WITH STUDY PURPOSES FROM TRANSCARPATHTIA (UKRAINE)	28
HERTSOVSKA N., BIZHKO A. THE ROLE OF DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF LANGUAGE IMPROVEMENT	30
KHMYZOVA O. USING TED TALKS FOR IMPROVING LISTENING COMPREHENSION SKILLS	32
KRAVCHENKO T. THE CHALLENGES OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE	33
ЩЕРБАН Т.Д., АНТОНІК Є.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНИХ ВІД СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	35
ЩЕРБАН Т.Д., ДАНКАНИЧ А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РАМКАХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»	37
ЩЕРБАН Т.Д., ДОЛИНАЙ Т.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПАЦІЄНТА З ЛІКАРЕМ.....	39
ЩЕРБАН Т.Д., САМОЙЛОВ О.С. СХИЛЬНІСТЬ ДО СЕЛФІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	41
ЩЕРБАН Т.Д., ХОМА П.П. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	43
АВШЕНЮК Н.М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	45

БОРОВИК А.О. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	127	ГРАБ М.В., ТЯГУР А.В. STEM-ОСВІТА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	166
БРИЖАК Н.Ю., КУДРЯ А.О. ОСОБЛИВІСТЬ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	129	ГРЕГІРЧАК Д.Б., РОСОХА О.О. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЕРАЗМА РОТТЕРДАМСЬКОГО	168
БРИЖАК Н.Ю., ТУРЯНИЦЯ М.М. ДОЗВІЛЛЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РЕЖИМУ РОБОТИ ГРУПИ ПОДОВЖЕНОГО ДНЯ	129	ГУБАЛЬ Г.Ю., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	170
БРИЖАК Р.В., МИКУЛІНА А.К. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	131	ГУБАЛЬ М.В., ФЕНЧАК Л.М. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	173
БУРЛАСНКО Т.І. РІЗНОМАНІТТЯ ОСВІТНИХ МОДЕЛЕЙ – КОНСЬЮМЕРИЗМ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	134	ГУЗЕНКО О.В. АДАПТАЦІЯ ОСВІТИ ДО ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ	175
ВОВЧУК Л.В., ТОВКАНЕЦЬ О.С. МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	136	ДАНКАНИЧ О.В., ГРИЦЬКО В.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	177
ВОЗНЮК Л.В., МИРОНОВА Р.М. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	138	ДЕМЕНЬ П., РЕГО Г. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ЧИТАННЯ	179
ГАВРИЛЕЦЬ К.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. САМООСВІТА І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ В УДОСКОНАЛЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	140	ДІДУР А.В. ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	182
ГАЛУЩАК О.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	142	ДОРОГІЙ Р.Е., БРИЖАК Н.Ю. ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	184
ГАНГУР Г.В., ФЕНЧАК Л.М. РОЛЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	144	ДРОГОБЕЦЬКА Н.С., КОРОЛЬ Н.В. РОЛЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В КОНЦЕПЦІЇ НУШ	186
ГАРАПКО В.І. ОСВІТА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	146	ДУБІНІНА О.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛЕЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ НАУКОВОГО СПРЯМУВАННЯ ЗА ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИМ ПРОФІЛЕМ	188
ГИЧКО М.В., ДУЛІШКОВИЧ В.В., ЛАЛАК Н.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	148	ДУБЛЯК О.О. ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА	191
ГОДЛЕВСЬКА К.В. ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ В УГОРЩИНІ	150	ДУДА О.М.О., ФЕНЧАК Л.М. ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ДУХОВНОГО ЗДОРОВ'Я У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	193
ГОЛОВАЦЬКА Ю.Б. ІНТЕГРАТИВНЕ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО ЛОКАЛІЗАЦІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ОСВІТИ	153	ДЯКУЛИЧ Х.Є., КОТУБЕЙ В.Ф. САМОВИХОВАННЯ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ	195
ГОЛЦАПФЕЛ М.В., МОЛНАР Т.І. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	155	ЗІЙНИЧ К.І., ЛІБА О.М. ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	197
ГОРВАТ М.В., ШТИМАК А.М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	157	ЗЯБЛОВСЬКА Д.Є. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДАНІЇ	200
ГОРЕЦЬКА І.С. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	160	ІВАНІГА М.С., МОЛНАР Т.І. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	202
ГРАБ О.В. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОМПОНЕНТІВ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРИРОДНЕ ДОВКІЛЛЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	162	ІВАНЧО А.П., КОТУБЕЙ В.Ф. КРЕАТИВНО-ТВОРЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	204
ГРАБ М.В., ДОКТОР К.О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ	164		

установи, так і ухвалення найпрогресивніших законодавчих актів, спрямованих на сталий розвиток освітнього процесу [1].

Нормативно-правове забезпечення – це засоби, методи та методики, які забезпечують як підвищення якості освіти та інновацій, ефективність, стабільність освітніх процесів, так і реалізацію запланованих проектів, планів та визначення шляхів підвищення розвитку особистості в освітньому процесі. Необхідність удосконалення нормативно-правової бази у системі професійної освіти визначається радикальними змінами, пов'язаними із соціально-економічними, політико-освітніми та прогностичними умовами в Україні [5].

Нормативно-правове забезпечення професійної освіти містить державний освітній стандарт, що відповідає ступеню професійної освіти, який вважається об'єктивною оцінкою ступеня освіти та кваліфікації випускника. Нормативно-правове забезпечення освітньої організації є сукупність документів, що регламентують функції, структуру, завдання навчального закладу, організацію його роботи, а також права та обов'язки суб'єктів, пов'язаних з ним. Розвиток нормативно-правової бази освітнього закладу визначається суворою необхідністю забезпечення підвищення якості освіти та прогресивного розвитку суспільства [1].

Регуляторне забезпечення освітньої діяльності має виконувати єдині функції, характерні для державного рівня нормативної бази, і навіть приватних закладів освіти, орієнтовані на правове регулювання і впорядкування відносин між суб'єктами освітнього процесу. Локальні акти організації професійної освіти є офіційними правовими документами, що ґрунтуються на законодавстві, прийнятому в установленому порядку компетентним органом освітньої організації та що регулює відносини всередині цієї освітньої організації. Особливість регулятивних можливостей цього виду джерел освітнього права сприяє створенню конкуренції, формування стимулів щодо суб'єктів відносин у сфері освіти і спрямування їх до розвитку, інновацій та оперативних змін. За допомогою локальних актів запроваджується унікальний правовий режим організації та здійснення освітньої й іншої діяльності у межах конкретної організації. Цей режим дає можливість виробити сукупність взаємопов'язаних соціально-культурних, економічних та організаційно-правових умов, що забезпечують функціонування освітньої організації.

Нормативно-правове забезпечення управління освітньої організації – це головна складова всіх видів та рівнів управління. Складне правове середовище, в якому існує сучасна освітня установа, зобов'язує її як видавця правових актів стежити за змінами в нормах права на місцевому, міжнародному, регіональному та державному рівнях. Своєчасність, оперативність, повнота і точність подання інформації вважаються основою якості управлінських рішень, що приймаються в освітній організації.

Список використаних джерел

1. Волівач А.П. Нормативно-правове забезпечення якості освіти ВНЗ, 2017. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6765/1/MSIE2_017_P234-235.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VII. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>.
4. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002. Офіц. веб-портал ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
5. Ястремська С.О. Нормативне і правове забезпечення системи дистанційної освіти в Україні. Молодий вчений. 2016. № 12.1. С. 562–566.

ДЕМЕНЬ П.

Університет «Басш-Бояй», Румунія,

РЕГО Г.

*Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти,
Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ЧИТАННЯ

Сучасний темп життя, зростання науково-технічного прогресу, нові програми та технології навчання приводять до підвищення вимог щодо готовності дітей дошкільного віку до школи. Сучасна початкова школа вимагає від майбутніх першокласників розвиненого фонематичного слуху, вміння аналізувати слова і речення за звуками і складами, читати слова, прості речення і тексти тощо. Численні психолого-педагогічні дослідження показують, що діти у віці 4-6 років мають бажання аналізувати звуки мови та цікавляться літерами. Незалежно від того, навчають їх читати чи ні, діти починають самостійно вчитися писати букви та слова. Щоб уникнути спонтанності в навчанні грамоти, організоване навчання повинно розпочинатися вже в дошкільному віці. Дослідники (К.Ушинський, Л.Виготський, Н. Красногорський, Д.Ельконін та інші) стверджують, що грамота доступна дітям вже в 5-6 років.

Серед батьків немає єдиної думки щодо того, чи варто вчити дітей читати в дошкільному віці. Одні кажуть, що це обов'язок вчителів у школі, інші – що дітей слід навчати з 4-5 років, а дехто навіть вчить дітей читати з 2-3 років. Проте, кожна дитина розвивається у власному темпі, тому не варто орієнтуватися лише на вік. До першого класу приймають навіть дітей, які не вміють читати, писати і рахувати. Однак, вчителі наполегливо

рекомендують готуватися до школи, адже новий етап у житті і пов'язаний з ним стрес – можуть сильно впливати на дитину, і їй буває дуже важко сконцентруватися на вивченні основ читання. Як наслідок, навіть у найобдарованіших учнів може погіршитися успішність.

Однією з основних функцій дошкільної освіти є підготовка дітей до читання та письма. Існує кілька передумов для оволодіння читанням і письмом, які досягаються шляхом розвитку загальних і специфічних компетенцій. Під час підготовки до читання особливу увагу слід приділяти розвитку мовної свідомості [4].

Як стверджує Л. Тоот, мовна свідомість складається з трьох основних компонентів: усвідомлення звуків (фонологічне усвідомлення), усвідомлення структури (синтаксичне усвідомлення) та усвідомлення значення (семантичне усвідомлення) [8]. З уже згаданих компонентів мовної свідомості фонематична обізнаність найчастіше асоціюється з читанням, оскільки уможливує розпізнавання, ідентифікацію та оперування фонологічними одиницями (складами, римами, мовленнєвими звуками, що складають слова), з яких складаються слова. За словами Й. Надя, фонологічна обізнаність включає в себе поділ на склади, розпізнавання і вимову звуків на початку і в кінці слова, відчуття мовних звуків і відповідність літери, яка позначає звук. Щодо відчуття мовних звуків, він додає, що є два компоненти, про які ми вже згадували: розпізнавання мовних звуків (що є фонологічною обізнаністю) і виділення мовних звуків (що є власне фонологічною обізнаністю) [7, с. 91–106]. Звукова диференціація – це розпізнавання звуків мови, насамперед на слух і сприйняття звуків та виділення, тобто ідентифікація і диференціація звуків і їх позиції (наприклад, чи чує дитина звук на початку слова, в слові, в кінці слова). Найбільш динамічний розвиток розпізнавання висоти звуку відбувається у віці від чотирьох до шести років, у дошкільний період, тому саме на цей період слід робити особливий акцент. Виходячи з цього, К. Асталош додає, що в дитячому садку слухання, розпізнавання і розрізнення різних тембрів є важливим не тільки в музичній діяльності, але і в контексті рідної мови, екологічного та соціального виховання, де можна навчитися розпізнавати звуки мови, звуки навколишнього середовища і один одного, а також розпізнавати характеристики звуку (напрямок, відстань, емоційний зміст) [1]. Вихователю слід вдосконалити слух дитини та навчити осмисленому слуханню музики. Поступово дитину слід вчити слухати не тільки мелодію, ритм і текст, а й якість і зміст звучання співу та інструментів під час прослуховування. Спостереження і розпізнавання тембру різних шумів від предметів, слід планомірно включати в освітню роботу. Мета полягає в тому, щоб дитина поступово навчилася розпізнавати звучання предметів, які вона бачить і чує, лише за допомогою слухових подразників, без зорових подразників.

На думку Е. Данко, відчуття тону можна розвинути за допомогою вправ, коли діти імітують звуки різних тварин (наприклад, ведмедя, миші, kota, цуценяти, старого собаки) з різною інтонацією [3]. На думку К. Йовжи та Я. Стеклача, слухові навички, необхідні для того, щоб навчитися читати, можна розвивати не лише через слухання фонем, а й через слухання музики, оскільки між слухом мовних звуків і слухом музики є схожість. «Цілком ймовірно, що музичні навички пов'язані з когнітивними навичками, які також задіяні у фонологічному сприйнятті та читанні» [6, с.156]. Ґрунтуючись на огляді літератури з даної теми, М. Янурик описує, що фонологічний слух і слух мовних звуків, які відіграють важливу роль у розвитку навичок читання, можна розвинути за допомогою спеціального музичного навчання. На її думку, хороша здатність розрізняти музичні висоти є передумовою для подальшого успіху в читанні. Все це свідчить про те, що «розробка програми розвиваючої музики для підтримки розвитку акустико-фонетичного аналізу у дітей дошкільного та шкільного віку на початковому етапі навчання читання може запропонувати нові можливості в навчанні читання» [5, с. 310-311].

Б.Бірін, Філдінг і Р.Барнслі стверджують, що загалом знання всіх складових фонематичної системи рідної мови формуються в дошкільному віці на основі розвитку фонематичного слуху. Також саме в цей час звуковимовна стає більш точною. Дуже важливо, щоб діти були знайомі з усіма фонемами рідної мови до того, як вони підуть до школи, щоб мати можливість співвідносити графічні зображення фонем, оскільки це є передумовою для навчання читання і письма [2, с. 313–321].

Однак, досвід показує, що не всі діти здатні набуті цих навичок до початка навчання в школі, що призводить до труднощів з читанням і письмом у початковій школі та навіть пізніше. Тому, важливо, починаючи з дошкільного віку, знайти і використовувати методи, які б забезпечили хорошу основу для читання і письма, а також створили мотиваційну основу, що дозволяла б дітям пережити підготовчий етап як гру і розвагу, а згодом навчитися читати і писати. З метою досягнення найкращих результатів у підготовці дітей дошкільного віку до читання рекомендуємо використовувати «Казкова музика», це – експериментальний підхід до навчання читання, який не тільки забезпечує ігрове проведення часу для дошкільнят і дітей молодшого шкільного віку, а й посилює їхню емоційну мотивацію до читання.

Список використаних джерел

1. Asztalos Kata (2016). *A zenei észlelési képesség szerkezete és fejlődése 5-17 éves korban* – online diagnosztikus mérések óvodai és iskolai környezetben. Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola, Oktatásmélet Képzési Program, Szeged.

2. Byrne, Brian – Fielding-Barnsley, Ruth (1989). Phonemic awareness and letter knowledge in the child's acquisition of the alphabetic principle. *Journal of Educational Psychology* 81/3. 313–321.
3. Dankó Ervinné (2016). *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában*. Falaccus Kiadó, Debrecen.
4. Demény Piroska (2016). *Anyanyelvi nevelés az óvodában és az alsó tagozaton*. – Tanulmányi útmutató a távoktatás számára, 3. félév. Kolozsvár.
5. Janurik Márta (2008). A zenei képességek szerepe az olvasás elsajátításában. *Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai folyóirata*, 108. évf. 4. szám 289–317.
6. Józsa Krisztián – Steklács János (2009). Az olvasástanítás kutatásának aktuális kérdései. *A Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai folyóirata*, 109. évf. 4. szám 365–397.
7. Nagy József (2006). A szóolvasó készség fejlődésének kritériumorientált diagnosztikus feltérképezése. In: Józsa Krisztián (szerk.): *Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése*. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest. 91–106.
8. Tóth László (2002). *Az olvasás pszichológiai alapjai*. Pedellus Tankönyvkiadó. Debrecen.

ДДУР А.В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Толерантність стала невід'ємною базовою характеристикою особистості сучасної людини. Толерантність – одна із загальнокультурних компетентностей, якою має володіти бакалавр освіти, випускник сучасного ЗВО не залежно від здобутого фаху. Це призвело до особливого підвищення інтересу до проблеми педагогічної толерантності вчених, які займаються дослідженням психологічних та педагогічних аспектів професійної підготовки майбутніх педагогів професійної освіти.

Зміст педагогічної толерантності та технології її формування у майбутніх педагогів розглядають у своїх наукових працях А. Горянська [1], Б.Люлька [2] та ін. Наукові дослідження, присвячені питанням формування педагогічної толерантності у системі професійної підготовки, показують актуальність проблеми формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти засобами міждисциплінарної інтеграції і дають можливість спроекувати авторську структурно-функціональну модель досліджуваного процесу.

Спираючись на проведені дослідження та апелюючи до постулатів компетентнісного підходу, визначаємо педагогічну толерантність як один

з елементів професійної компетентності майбутніх педагогів професійної освіти, що виявляється у поважному ставленні до особистості здобувача освіти, емпатичному розумінні потреб та інтересів студентів, яке засноване на знанні індивідуальних та вікових особливостей розвитку людини, установці на діалог у взаємодії зі здобувачами освіти для організації умов їх успішного особистісного розвитку.

Проектування авторської структурно-функціональної моделі формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти засобами міждисциплінарної інтеграції апелювало до загальних принципів моделювання в педагогіці. Тому розроблена схема складається з цілісної сукупності конструктів, кожен з яких несе певне змістовне навантаження.

У запропонованій моделі виділено такі структурні складники-блоки: цільової, теоретико-методологічний, змістовно-організаційний та результативний, що презентують її як цілісну систему, в якій визначено внутрішню організацію досліджуваного процесу, що веде до кінцевого результату – сформованості педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти. Цільовий блок відбиває ключову мету (формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти шляхом ефективного використання засобів міждисциплінарної інтеграції) й завдання наукової розвідки. Слід уточнити, що на кожному етапі процесу формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти засобами міждисциплінарної інтеграції завдання конкретизуються в певних підзавданнях, утворюючи таким чином дерево цілей авторсько-го дослідження.

У теоретико-методологічному блоці моделі представлені основні теоретичні підходи до формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти засобами міждисциплінарної інтеграції: на основі компетентнісного підходу педагогічна толерантність розглядається в структурі професійної компетентності; особистісно орієнтований підхід дозволяє виявити та враховувати індивідуальні особливості студентів; технологічний підхід необхідний для розробки ефективної технології формування педагогічної толерантності й орієнтує на досягнення запланованих результатів; діяльнісний підхід визначає методи, що застосовуються в процесі навчання, націлені на придбання студентами певних навичок та умінь толерантної педагогічної взаємодії.

Комплекс умов, які детермінують формування педагогічної толерантності майбутніх педагогів професійної освіти засобами міждисциплінарної інтеграції, зазначені в змістовно-організаційному блоці. У ході дослідження встановили, що доцільне використання таких засобів формування педагогічної толерантності як імітування професійних ситуацій, робота з художніми текстами та фільмами, методи навчання у співпраці, тренінги

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>